

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ỨNG DỤNG CÔNG NGHỆ THÔNG TIN TRONG ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY Ở TRƯỜNG CAO ĐẲNG NGHỀ ĐIỆN BIÊN

Phan Văn Cao
Trường Cao đẳng Nghề Điện Biên
Email: mmphanvancao@gmail.com

Tóm tắt: Nâng cao chất lượng ứng dụng công nghệ thông tin trong đổi mới phương pháp dạy học là một tất yếu trong đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục và đào tạo ở nước ta hiện nay nhằm “phấn đấu đến năm 2030, nền giáo dục Việt Nam đạt trình độ tiên tiến trong khu vực”.

Từ khóa: Nâng cao, chất lượng, ứng dụng công nghệ thông tin, đổi mới phương pháp dạy học.

SOLUTIONS TO IMPROVE THE QUALITY OF INFORMATION TECHNOLOGY APPLICATION IN INNOVATIVE TEACHING METHODS AT DIEN BIEN VOCATIONAL COLLEGE

Phan Van Cao
Dien Bien Vocational College
Email: mmphanvancao@gmail.com

Abstract: Improving the quality of information technology application in teaching method innovation is an indispensable part of the current fundamental and comprehensive innovation of education and training in our country in order to “strive to 2030, Vietnam’s education reaches the regional advanced level”.

Keywords: Improving, quality, applying information technology, innovating teaching methods.

Nhận bài: 14/04/2025

Phản biện: 10/05/2025

Duyệt đăng: 14/05/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Khoa học công nghệ nói chung và công nghệ thông tin (CNTT) nói riêng đã tác động sâu sắc đến sự phát triển ở tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội. Đặc biệt, CNTT đã tạo ra “bước nhảy” căn bản trong lĩnh vực Giáo dục và Đào tạo (GD&ĐT). Trong đó, hiệu quả của ứng dụng CNTT trong dạy và học đã được chứng minh bằng những thành quả về sự phát triển nhanh chóng của GD&ĐT trong nước và trên thế giới. Điều này đã khẳng định tính ưu việt của CNTT đối với sự phát triển của nền giáo dục hiện đại. Vì vậy, việc nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT trong đổi mới phương pháp dạy học (PPDH) là một tất yếu trong đổi mới căn bản và toàn diện GD&ĐT ở nước ta hiện nay, nhằm “phấn đấu đến năm 2030, nền giáo dục Việt Nam đạt trình độ tiên tiến trong khu vực” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr. 27).

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng ứng dụng CNTT trong đổi mới phương pháp giảng dạy ở các trường cao đẳng hiện nay

* Ưu điểm

Các trường cao đẳng đã tích cực, chủ động mở các lớp bồi dưỡng tin học cho đội ngũ cán bộ, giảng viên (GV); đầu tư mới trang thiết bị kỹ thuật, phương tiện dạy học hiện đại và đặt ra yêu cầu đối với GV trong thực hiện đổi mới nội dung, PPDH, nhằm nâng cao chất lượng GD&ĐT. Ứng

dụng CNTT trong đổi mới PPDH trở thành một tiêu chí bắt buộc đối với mỗi GV. Thực tế đó đã góp phần thúc đẩy nhanh và rộng rãi việc ứng dụng CNTT vào dạy học trong các trường cao đẳng và đã đạt được những kết quả rất quan trọng. Trong đó, nổi bật là đánh dấu sự chuyển biến mới về nhận thức của đội ngũ GV về đổi mới PPDH hiện đại, chuyển từ phương pháp truyền thụ kiến thức “thầy đọc, trò ghi” sang sử dụng tổng hợp các PPDH hiện đại. Đến nay, hầu hết đội ngũ GV trong các trường ĐH đều sử dụng máy tính để khai thác các nguồn tư liệu phục vụ cho công tác nghiên cứu và giảng dạy. Một số GV có khả năng sử dụng thành thạo phần mềm cơ bản để tra cứu, nâng cao kiến thức chuyên môn, hỗ trợ soạn giáo án, giảng bài, làm đề thi, kiểm tra và đánh giá kết quả học tập của người học một cách tích cực, tự giác và có hiệu quả.

* Hạn chế

Hiện nay, ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH ở các trường cao đẳng vẫn còn những khó khăn, hạn chế nhất định, bởi những nguyên nhân cả về khách quan và chủ quan nảy sinh từ thực tiễn. Trước hết, là nhận thức của một bộ phận cán bộ, GV về vai trò và sự cần thiết phải ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH chưa được đầy đủ và sâu sắc. Văn kiện Đại hội XII của Đảng chỉ rõ: “Đầu tư cho khoa học, công nghệ còn thấp, hiệu

quả sử dụng chưa cao” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr.119).

Bên cạnh đó, một số GV còn ảnh hưởng nhiều của PPDH “truyền thống” như một thói quen khó thay đổi, ngại học hỏi, tiếp thu cái mới, trình độ hiểu biết về CNTT còn hạn chế, khả năng sử dụng máy tính còn giản đơn, thiếu khoa học; kỹ năng thao tác kết nối các kênh thông tin điện tử, thư viện điện tử, Internet... vào thiết kế bài giảng còn bất cập, chưa gắn sát với nội dung chuyên đề bài giảng, chưa đi sâu khai thác đầy đủ những tiện ích của CNTT với tư cách là nhân tố “đột phá” mạnh mẽ của PPDH tích cực, mà chỉ mới dừng lại ở mức độ “xóa mù” tin học, dẫn đến chất lượng bài giảng chưa cao. Mặt khác, trang thiết bị kỹ thuật, cơ sở vật chất bảo đảm cho GD&ĐT ở một số trường chưa đầy đủ và đồng bộ. Văn kiện Đại hội XII của Đảng chỉ rõ: “Cơ sở vật chất - kỹ thuật còn thiếu và lạc hậu, nhất là ở vùng sâu, vùng xa, vùng đặc biệt khó khăn” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr. 114).

Những hạn chế, khó khăn nói trên đang là một trở ngại lớn trong việc nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT vào giảng dạy ở các trường cao đẳng hiện nay.

2.2. Giải pháp nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT trong đổi mới phương pháp giảng dạy ở trường Cao đẳng Nghề Điện Biên

Để nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT trong đổi mới phương pháp giảng dạy ở trường Cao đẳng Nghề Điện Biên hiện nay, cần thực hiện tốt một số giải pháp chủ yếu sau:

Một là, nâng cao trình độ và khả năng ứng dụng CNTT của đội ngũ GV phù hợp với sự phát triển của nền giáo dục hiện đại

Con người là yếu tố quyết định thành công trong giáo dục và đào tạo. Do đó, quan tâm xây dựng đội ngũ GV nói chung, nâng cao trình độ tin học, CNTT nói riêng là yêu cầu quan trọng hàng đầu. Để nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT cho đội ngũ GV, một mặt tiếp tục giáo dục, quán triệt để mỗi GV thấy rõ tính ưu việt, hiệu quả của CNTT trong đổi mới PPDH. Mặt khác, coi trọng bồi dưỡng nâng cao trình độ tin học và các kiến thức, kỹ năng cơ bản, cần thiết mới nhất về khoa học CNTT cho đội ngũ GV. Văn kiện Đại hội XII của Đảng yêu cầu: “Phát triển và ứng dụng khoa học, công nghệ là một nội dung cần được ưu tiên tập trung đầu tư trước một bước trong hoạt động của các ngành, các cấp”.

Nội dung bồi dưỡng trình độ tin học, kiến thức CNTT cho GV, cần tập trung chủ yếu vào những kỹ năng, thao tác mà GV thường sử dụng hàng

ngày như: tra cứu, tìm kiếm thông tin, liên kết các phần mềm trong soạn giảng; cách sử dụng một số phương tiện như: máy ghi âm, ghi hình, máy chiếu, máy quay phim, chụp ảnh, cách thiết kế các phần mềm cơ bản, thông dụng để soạn giảng, làm đề thi, kiểm tra, nhất là về trắc nghiệm... Mặt khác, phải coi việc ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH là một tiêu chí bắt buộc trong “chuẩn hóa, hiện đại hóa” chức danh nghề nghiệp giảng viên (GV) ở trường Cao đẳng Nghề Điện Biên. Đồng thời, đề cao ý thức trách nhiệm của đội ngũ GV trong việc tự học, tự nghiên cứu nâng cao trình độ CNTT trong nghiên cứu, giảng dạy. Động viên, khích lệ tinh thần chủ động, sáng tạo của GV tham gia tích cực viết phần mềm, thiết kế giáo án điện tử, bài giảng điện tử, tập hợp sưu tầm các kho tư liệu để chia sẻ, trao đổi thông tin, thống nhất phần mềm trong khai thác, ứng dụng soạn giảng theo hợp chuẩn. Tránh mọi biểu hiện thụ động, đối phó hay ngại học hỏi để ứng dụng CNTT vào đổi mới PPDH.

Hai là, ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH phải bảo đảm tính sư phạm

Văn kiện Đại hội XII của Đảng yêu cầu: “Phát triển giáo dục và đào tạo phải gắn với tiến bộ khoa học - công nghệ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr. 114 - 115). Do đó, GV cần phân biệt rõ, ứng dụng CNTT trong dạy học khác với ứng dụng CNTT trong trình bày báo cáo ở các hội nghị, hội thảo. Ứng dụng CNTT trong dạy học, không những phải đảm bảo tính khoa học, mà còn phải bảo đảm tính sư phạm của một chuyên đề bài giảng. Tính sư phạm của ứng dụng CNTT trong dạy học là sự phù hợp giữa yêu cầu về nội dung chuyên đề bài giảng với đặc điểm, tâm sinh lý của người học; tính thẩm mỹ của các slide – trang trình chiếu về: màu sắc, hình ảnh, âm thanh, độ tương phản...; độ nhuần nhuyễn kết hợp giữa các nguyên tắc, PPDH hiện đại và kỹ năng thao tác của GV. Vì vậy, ứng dụng CNTT trong dạy học, đòi hỏi GV không những phải có kiến thức cơ bản về phần mềm, mà còn phải nắm vững kiến thức lý luận dạy học để lựa chọn phương pháp phù hợp nhất với chuyên đề bài giảng. Trên cơ sở đó, GV chủ động thiết kế các slide trình chiếu sao cho vừa đảm bảo tính khoa học, vừa mang tính hấp dẫn, hiệu quả của một chuyên đề bài giảng đáp ứng việc “Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016, tr. 115).

Tuy nhiên, không phải mọi chuyên đề bài giảng đều bắt buộc phải sử dụng CNTT, mà phải căn cứ vào mục đích, nội dung, tính chất của chuyên đề bài giảng. Kiên quyết khắc phục mọi biểu hiện

lạm dụng CNTT chỉ thiên về “phô diễn” công nghệ đơn thuần hay thay cho “phần, bảng”, mà không quan tâm, coi trọng đến chất lượng chuyên đề bài giảng, làm phân tán sự tập trung chú ý, gây nhàm chán, thậm chí gây phản cảm đối với người học.

Ba là, nắm vững quy trình, tuân thủ các bước thiết kế một bài giảng ứng dụng CNTT

Để nâng cao chất lượng, hiệu quả ứng dụng CNTT trong dạy học, GV phải nắm vững quy trình các bước, kỹ thuật, thao tác cơ bản trong ứng dụng CNTT. Trước khi thiết kế bài giảng điện tử, cần chuẩn bị trước kịch bản, nhất là về mặt nội dung và lựa chọn font chữ, màu chữ, hiệu ứng thích hợp với chuyên đề bài giảng.

Nội dung bài giảng điện tử cần thiết kế một cách cô đọng, súc tích; các hình ảnh, các mô phỏng cần xác định rõ tính mục đích, tính giáo dục, tính thẩm mỹ, tính sư phạm... phù hợp với bài giảng (trong 1 slide không nên nhiều hình, nhiều chữ); nội dung bài giảng chứa nhiều liên kết, nhất là liên kết hệ thống câu hỏi (nêu vấn đề) để khắc phục các tình huống sư phạm phát sinh... có thể đặt trong slide chủ; coi trọng khai thác triệt để thế mạnh của CNTT trong soạn đề thi, kiểm tra, đánh giá và kiểm chứng kết quả người học, nhất là với những chuyên đề bài giảng mang tính vận dụng hay trải nghiệm. Đồng thời, GV cần phải biết khéo sử dụng và kết hợp các PPDH khác một cách linh hoạt để làm phong phú, hấp dẫn nội dung chuyên đề bài giảng.

Bốn là, nâng cấp cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật theo hướng dạy học hiện đại

Đổi mới PPDH liên quan mật thiết đến điều kiện vật chất bảo đảm và phương tiện kỹ thuật dạy học. Văn kiện Đại hội XII của Đảng chỉ rõ: phải “tiếp tục thực hiện mục tiêu kiên cố hóa trường, lớp học; từng bước hiện đại hóa cơ sở vật chất - kỹ thuật, đặc biệt là hạ tầng CNTT”. Theo đó, để nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH ở các trường ĐH hiện nay, cần có sự quan tâm đầu tư hơn nữa nhằm hiện đại hóa trang thiết bị kỹ thuật, phương tiện dạy học, nhất là về hạ tầng CNTT như: hệ thống giáo trình, tài liệu, thư viện điện tử, phòng học chuyên dùng, trang thiết bị, giảng đường, xây dựng giáo án điện tử... tạo điều kiện thuận lợi để GV khai thác đầy đủ và

tốt nhất trong thực hiện nhiệm vụ giảng dạy nhằm không ngừng nâng cao chất lượng dạy và học ở trường Cao đẳng Nghề Điện Biên. Văn kiện Đại hội XII của Đảng chỉ rõ: “Khuyến khích thành lập viện, trung tâm nghiên cứu và chuyển giao công nghệ, doanh nghiệp khoa học và công nghệ”.

Mặt khác, nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH không ngừng nâng cao chất lượng dạy học ở trường Cao đẳng Nghề Điện Biên trong điều kiện mới. Do đó, đòi hỏi phải “Nâng cao chất lượng, hiệu quả nghiên cứu và ứng dụng khoa học, công nghệ”. Vì vậy, tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị kỹ thuật, công nghệ hiện đại phục vụ cho nhiệm vụ dạy học càng phải được quan tâm, đầu tư một cách xứng đáng. Đây cũng là nhân tố cơ bản, không thể thiếu của PPDH hiện đại.

III. KẾT LUẬN

Hiện nay, trước sự phát triển mạnh mẽ của khoa học công nghệ và vai trò ngày càng tăng của kinh tế tri thức thì ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH là một tất yếu nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo ở trường Cao đẳng Nghề Điện Biên. Đồng thời góp phần quan trọng vào thực hiện thắng lợi mục tiêu “Đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục, đào tạo; phát triển, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực; tăng cường tiềm lực và đẩy mạnh ứng dụng khoa học, công nghệ”.

Nâng cao chất lượng ứng dụng CNTT trong đổi mới PPDH ở trường Cao đẳng Nghề Điện Biên hiện nay là một nhiệm vụ khó khăn, phức tạp và lâu dài. Đó là trách nhiệm chung của mọi người, mọi cấp và của các lực lượng trong trường Cao đẳng Nghề Điện Biên nhưng trong đó và trước hết đòi hỏi sự nỗ lực, cố gắng vượt bậc của đội ngũ GV và điều kiện cơ sở vật chất bảo đảm cho dạy và học của trường Cao đẳng Nghề Điện Biên. Đòi hỏi trường Cao đẳng Nghề Điện Biên và nhất là mỗi GV cần vận dụng tốt những giải pháp trên góp phần “phát triển mạnh mẽ khoa học và công nghệ, làm cho khoa học và công nghệ thực sự là quốc sách hàng đầu, là động lực quan trọng nhất để phát triển lực lượng sản xuất hiện đại, kinh tế tri thức, nâng cao năng suất, chất lượng, hiệu quả và sức cạnh tranh của nền kinh tế... đến năm 2030, có một số lĩnh vực đạt trình độ tiên tiến thế giới”.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo - Dự án Việt Bi (2010), *Dạy và học tích cực một số phương pháp và kỹ thuật dạy học*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.